

«С.Ж. АСФЕНДИЯРОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ
NAO-КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ МЕДИЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ С.Д.АСФЕНДИЯРОВА»

Управление коммуникаций

СПРАВКА

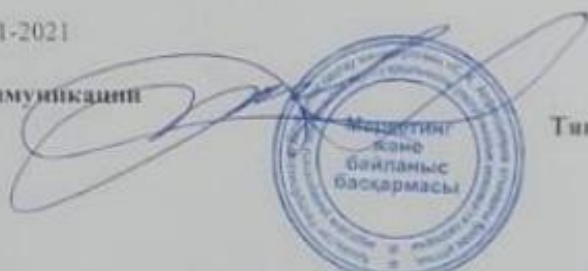
СПРАВКА

Дана ¹Нурганна Г.С., ¹Тусунбекова Г.А., ^{1,2}Молдакарызова А.Ж., ³Рахметова А.М.,
¹Аманбай Б.Б., ¹Сейткадыр К.А., ¹Исаева Н.Б. (¹Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті, ²С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университеті, ³Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті)

Редакций журналы «Вестник КазНМУ» прынята к печати статья:
**ГИПОТЕРИОЗ: ЕМДЕУДІҢ ЗАМАНАУИ ПРИНЦИПТЕРІ ЖӘНЕ
АЛДЫН-АЛУ**

Статья будет опубликована в №1-2021

Руководитель. Управления коммуникаций
Редактор журнала

Тин М.А.

¹Нургазина Г.С., ¹Тусупбекова Г.А., ^{1,2}Молдақарызова А.Ж.,
³Рахметова А.М., ¹Аманбай Б.Б., ¹Сейткадыр К.А., ¹Исаева Н.Б.

¹*Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті*

²*С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университеті*

³*Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті*

ГИПОТЕРИОЗ: ЕМДЕУДІҢ ЗАМАНАУИ ПРИНЦИПТЕРІ ЖӘНЕ АЛДЫН-АЛУ

Аннотация. Медициналық-әлеуметтік салдардың деңгейі мен ауқымы бойынша йод тапшылығы аурулары проблемасы әлемнің көптеген елдерінде өте өзекті болып қала береді. ДДСҰ мәліметтері бойынша, шамамен 2 млрд жер тұрғындары йод тапшылығы жағдайында өмір сүреді. Йодтың мәні оның ағзаның өмірлік маңызды функцияларын реттейтін тиреоидты гормондардың құрылымдық құрамдас бөлігі болуымен анықталады. Қалқанша безінің функциясының жеткіліксіздігінде "йод тапшылығы аурулары" деп аталатын патологиялық жағдайлардың толық спектрі қалыптасады. Йод тапшылығы туа біткен гипотиреоздың жиілігін арттырады, ұрықта және жаңа туған нәрестеде мидың қайтымсыз бұзылуын тудырады, бұл ақыл-ой кемістігіне (кретинизм, олигофренияға) әкеледі. Ең көп кездесетіні-эндемиялық зоб, гипотиреоз, физикалық дамудың бұзылуы, интеллектуалдық бұзылулар. Соңғысы әсіресе маңызды, өйткені, ақыл-ой кемістігінің айқын нысандарынан басқа, йод тапшылығы аймағында тұратын барлық халықтың зияткерлік деңгейінің төмендеуіне әкеледі. Осыған байланысты йод тапшылығы өзекті медициналық-әлеуметтік проблемаға айналады, оны шешу өте маңызды. Қазақстан үшін бұл мәселені шешу өте өткір, өйткені оның аумағының 80%-дан астамы суда, топырақта және жергілікті тағамдарда осы микроэлементтердің жетіспеушілігін анықталады. Мұның бәрі популяциядағы қалқанша безінің патологиясының таралуы мен ауырлығының өсуіне ықпал етті. Мақалада гипотиреозды құрамында йод бар биологиялық белсенді қоспалардың тиімділігін зерттеу кезінде қалқанша безінің тиреоидты жүйесіне ерекше физиологиялық белсенділігін бағалау бойынша зерттеулер келтірілген.

Түйінді сөздер: гипотиреоз, тиреоидты гормондар, қалқанша без, йод, тироксин, Хашимото тиреоиды, трийодтиронин.

Өзектілік. Гипотиреоз – ең көп таралған эндокриндік аурулардың бірі.

Nhanes-III ірі популяциялық зерттеу деректері бойынша біріншілік гипотиреоздың таралуы 4,6% (0,3% - айқын, 4,3% - субклиникалық) құрады.

Орташа алғанда, стихиялық гипотиреоздың жаңа жағдайларының жиілігі жылына 1000 адамға 3,5% құрайды, ал тиреотоксикозды түбегейлі емдеу нәтижесінде гипотиреоз жылына 1000 адамға 0,6%-ды құрайды [1, 2].

Біріншілік гипотиреозды таралуын бағалау өте қиын, өйткені эутиреоидты фазада оның нақты диагностикалық критерийлері жоқ. Тиреоидты пероксидазаға антиденелердің таралуы әйелдер арасында шамамен 10% құрайды және халықтың этникалық құрамына байланысты [3, 4].

Ересектердегі гипотиреоздың барлық жағдайларының шамамен 99% біріншілік гипотиреозға алып келеді, оның негізгі себебі аутоиммунды және эндокриндік патологиялардың бірі-аутоиммунды тиреоидит (Хашимото

тиреоидиті). Бұл аурудың негізінде гемопоэтикалық моноклеарлық жасушалар: лимфоциттер, плазмалық